

СКЛЯРУК І. П., канд. екон. наук, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Вплив процесів глобалізації, подальше впровадження та адаптація норм міжнародних стандартів зумовлюють багатьох представників бізнес-спільноти переглянути та змінити концепцію управлінського обліку, готуючи бізнес до інтеграції в міжнародне економічне середовище. Це зумовлює визначення інструментів обробки облікової інформації та особливостей її формування для забезпечення інформаційних запитів користувачів та прийняття ефективних управлінських рішень.

Одним із інструментів економічного та соціального розвитку підприємства є бюджет, що являє собою в грошовому вираженні кількісний план показників, що планується досягнути за певний визначений період часу. Реалії сьогодення зумовлюють в процесі бюджетування та фінансового планування враховувати операційні та фінансові ризики, а також забезпечувати можливість оперативного їх аналізу та коригування запланованих параметрів або підготовку альтернатив [1].

Протягом останніх років зростає кількість підприємств, які в умовах сталого розвитку формують звітність в розрізі економічних, екологічних та соціальних аспектів [3]. Відповідно змінюються і тенденції сучасного управлінського обліку, зокрема, і в частині поєднання бюджетування та фінансового планування в умовах сталого розвитку. Відбувається інтеграція ESG-цілей (Environmental, Social, Governance) в процес бюджетування та планування, а також контролю і прийняття рішень. Практична реалізація цього процесу може відбуватися шляхом виокремлення окремих блоків показників у бюджетах, які розкривають кількість викидів CO₂, кількість грошових коштів та

натуральний/відносний вимір утилізації відходів, показники щодо забезпечення безпеки праці та ін., тобто можуть встановлюватись певні ліміти, квоти та цільові індикатори.

Іншим напрямом вдосконалення є використання динамічних підходів до бюджетування. До них належать сценарне моделювання та довгострокове бюджетування. Менеджмент компанії може розглядати та моделювати декілька сценаріїв (варіантів) бюджету, що дозволить максимально підготуватись до негативного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників та своєчасно забезпечити підготовку антикризових заходів [2]. Моделюючи різні сценарії, можуть враховуватись наступні чинники: зростання цін на енергоносії, встановлення обмежень на викиди, ризики соціального характеру (дефіцит висококваліфікованих кадрів, умови щодо безпеки праці), зростання ставки екологічного податку, встановлення пільг та ін., що в свою чергу забезпечує підприємство не лише бюджетом на визначений період часу, а стає інструментом його стійкості. Окрема увага в бюджетуванні може приділятися виокремленню центрів відповідальності екологічних витрат, соціального впливу та розвитку інновацій.

Таким чином, суб'єкти господарювання у звітності зі сталого розвитку виокремлюють показники, сформовані за даними і управлінського обліку. Як інструмент підтримки сталого розвитку, бюджети набувають характеристик не лише фінансових, а й екологічних та соціальних. Забезпечується можливість управління процесами, підтримки ухвалення бізнес-рішень, проведення оцінки та контролю, підготовки даних для звітності, підвищити прозорість та відповідальність.

Список літератури:

1. *Алексін Г.* Фінансове планування, прогнозування та бюджетування в інфраструктурі корпоративного управління. Вісник Хмельницького національного університету 2024. № 6 DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-22>
2. *Гринчишин Я. М.* Вдосконалення процесу бюджетування підприємств в умовах невизначеності. Економіка та суспільство. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-6>
3. Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку. URL: <https://lnk.ua/wVlz8z54P>

Бібліографія: Скларук І. П. Бюджетування як інструмент підтримки сталого розвитку підприємства /

І. П. Склярук // Дослідження та оптимізація економічних процесів : тези 22-ї Міжнар. наук.-практ. конф. «Оптимум-2025», 9–11 грудня 2025 р. / за заг. ред. Строкова Є. М. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т» та ін. Харків : НТУ «ХПІ», 2025. – С. 60-62.